

US22027437

Potvrzení o doručení dokumentu

Organizace: Ústavní soud

Základní údaje

Číslo podání: US CKDP 0008032/22

Odesílatel Odvolací finanční ředitelství

Věc: Ústavní stížnost - Odvolací finanční ředitelství

Doručeno: 11. 5. 2022 11:48:14

K Rukám:

ID zprávy: DZ-157533

Do vlastních rukou: Ano

Email/DS: xjsn2gp

Spisová značka:

SP. Zn. Odesílatele:

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	11 -05- 2022
1+1 krát	Přílohy: VP
Vyřizuje: [Signature]	

Nepředchází

Seznam validací

Výsledek	Soubor	Subjekt certifikátu	Vystavitel
Příloha je validní	22-05-10-VESEX-ústavní.pdf		
Podpis je platný	22-05-10-VESEX-ústavní.pdf	SERIALNUMBER=ICA - 10352343, SN=Rožehnal, G=Tomáš, OU=Odvolací finanční ředitelství, OU=708772, O=Česká republika - Generální finanční ředitelství, CN=Mgr. Tomáš Rožehnal Ph.D., C=CZ	SERIALNUMBER=NTRCZ-26439395, O="První certifikační autorita, a.s.", CN=I.CA Qualified 2 CA/RSA 02/2016, C=CZ
Příloha je validní	2016-11-14---původní-rozhodnutí-OFŘ.pdf		
Nelze určit platnost podpisu	2016-11-14---původní-rozhodnutí-OFŘ.pdf	SERIALNUMBER=ICA - 10301488, OU=Odvolací finanční ředitelství, OU=701174, O=Česká republika - Generální finanční ředitelství, CN=JUDr. Naděžda Vrbková, C=CZ	OU=I.CA - Accredited Provider of Certification Services, O="První certifikační autorita, a.s.", CN="I.CA - Qualified Certification Authority, 09/2009", C=CZ
Příloha je validní	2021-12-08---nové-rozhodnutí-OFŘ--č.j.-46583-21-.pdf		
Podpis je platný	2021-12-08---nové-rozhodnutí-OFŘ--č.j.-46583-21-.pdf	SERIALNUMBER=ICA - 10352343, SN=Rožehnal, G=Tomáš, OU=Odvolací finanční ředitelství, OU=708772, O=Česká republika - Generální finanční ředitelství, CN=Mgr. Tomáš Rožehnal Ph.D., C=CZ	SERIALNUMBER=NTRCZ-26439395, O="První certifikační autorita, a.s.", CN=I.CA Qualified 2 CA/RSA 02/2016, C=CZ
Příloha je validní	2022-03-14---napadené-usnesení-NSS--odmítnutí-kasační-stížnosti-.pdf		
Podpis je platný	2022-03-14---napadené-usnesení-NSS--odmítnutí-kasační-stížnosti-.pdf	T=Administrativní asistentka předsedy soudu, SERIALNUMBER=P133231, G=Dagmar, SN=Dolníčková, CN=Dagmar Dolníčková, OU=147, OU=kancelář předsedy, O=Nejvyšší správní soud, OID.2.5.4.97=NTRCZ-75003716, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Příloha je validní	2021-12-08---nové-rozhodnutí-OFŘ--č.j.-46587-21-.pdf		
Podpis je platný	2021-12-08---nové-rozhodnutí-OFŘ--č.j.-46587-21-.pdf	SERIALNUMBER=ICA - 10352343, SN=Rožehnal, G=Tomáš, OU=Odvolací finanční ředitelství, OU=708772, O=Česká republika - Generální finanční ředitelství, CN=Mgr. Tomáš Rožehnal Ph.D., C=CZ	SERIALNUMBER=NTRCZ-26439395, O="První certifikační autorita, a.s.", CN=I.CA Qualified 2 CA/RSA 02/2016, C=CZ

		republika - Generální finanční ředitelství, CN=Mgr. Tomáš Rozehnal Ph.D., C=CZ	
Příloha je validní	2021-04-09---zamítavý-rozsudek-MS-Praha.pdf		
Podpis je platný	2021-04-09---zamítavý-rozsudek-MS-Praha.pdf	T=zapisovatelka, SERIALNUMBER=P283090, G=Monika, SN=Jarošová, CN=Monika Jarošová, OU=13428, OU=soudní, O=MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE, OID.2.5.4.97=NTRCZ-00215660, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Příloha je validní	2022-03-17---přípis-OFŘ.pdf		
Podpis je platný	2022-03-17---přípis-OFŘ.pdf	SERIALNUMBER=ICA - 10352343, SN=Rozehnal, G=Tomáš, OU=Odvolací finanční ředitelství, OU=708772, O=Česká republika - Generální finanční ředitelství, CN=Mgr. Tomáš Rozehnal Ph.D., C=CZ	SERIALNUMBER=NTRCZ-26439395, O="První certifikační autorita, a.s.", CN=I.CA Qualified 2 CA/RSA 02/2016, C=CZ
Příloha je validní	2021-11-29---zrušující-rozsudek-MS-Praha.pdf		
Podpis je platný	2021-11-29---zrušující-rozsudek-MS-Praha.pdf	T=zapisovatelka, SERIALNUMBER=P283090, G=Monika, SN=Jarošová, CN=Monika Jarošová, OU=13428, OU=soudní, O=MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE, OID.2.5.4.97=NTRCZ-00215660, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Příloha je validní	2022-04-05---přípis-NSS.pdf		
Podpis je platný	2022-04-05---přípis-NSS.pdf	T=Administrativní asistentka předsedy soudu, SERIALNUMBER=P133231, G=Dagmar, SN=Dolníčková, CN=Dagmar Dolníčková, OU=147, OU=kancelář předsedy, O=Nejvyšší správní soud, OID.2.5.4.97=NTRCZ-75003716, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Příloha je validní	2021-09-09---rozsudek-NSS.pdf		
Podpis je platný	2021-09-09---rozsudek-NSS.pdf	T=referent/ka, SERIALNUMBER=P565383, G=Jitka, SN=Valová, CN=Jitka Valová, OU=473, OU=Nejvyšší správní soud, O=Nejvyšší správní soud, OID.2.5.4.97=NTRCZ-75003716, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Podpis je platný	PrijataDZ.zfo	SERIALNUMBER=S91490, CN=Informační systém datových schránek - produkční prostředí, O=Ministerstvo vnitra České republiky, OID.2.5.4.97=NTRCZ-00007064, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ

Odvolací finanční ředitelství
Masarykova 427/31, 602 00 Brno

OFFR01808422
ESS

Č. j.: 17871/22/5100-41454-713133

Vyřizuje: Mgr. et Mgr. Eva Čížková, Oddělení daňového procesu IV
Tel.: (+420) 542 191 155
E-mail: podatelna5000@fs.mfcr.cz
ID datové schránky: xjsn2gp

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD ČR Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	11 -05- 2022 5
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje: _____	

Ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího správního soudu
ze dne 14. 3. 2022, č. j. 1 Afs 351/2021-94

Stěžovatel: Odvolací finanční ředitelství
Masarykova 427/31
602 00 Brno

Nepředchází

Odpůrce: Nejvyšší správní soud
Moravské náměstí 611/6
602 00 Brno

Vedlejší účastník: VEMEX s. r. o.
Na Zátorce 289/3
160 00 Praha 6

Za stěžovatele jedná v tomto řízení o ústavní stížnosti ředitel Odvolacího finančního ředitelství Mgr. Tomáš Rozehnal, Ph.D.

LUSTRUM

11 -05- 2022

provedené ke dni :

Zpracovala :

I.
IDENTIFIKACE NAPADENÉHO USNESENÍ

[1] Odvolacímu finančnímu ředitelství (dále jen „stěžovatel“) bylo dne 14. 3. 2022 doručeno usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2022, č. j. 1 Afs 351/2021-94 (dále jen „napadené usnesení Nejvyššího správního soudu“), kterým byla **odmítnuta kasační stížnost stěžovatele**.

[2] Výroky napadeného usnesení Nejvyššího správního soudu:

I. Kasační stížnost se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

II.
DŮVODY PODÁNÍ ÚSTAVNÍ STÍŽNOSTI

[3] Proti napadenému usnesení Nejvyššího správního soudu podává stěžovatel ve lhůtě dle § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), tuto ústavní stížnost.

[4] Stěžovatel považují za vhodné krátce zrekapitulovat řízení, které této ústavní stížnosti předcházelo.

- Specializovaný finanční úřad vydal dne 12. 2. 2016 dodatečné platební výměry (celkem šest)¹;
- odvolání vedlejšího účastníka proti dodatečným platebním výměrům stěžovatel zamítl rozhodnutím ze dne 14. 11. 2016, č. j. 49250/16/5300-22443-711377 [dále jen „původní rozhodnutí stěžovatele“];
- vedlejší účastník napadl rozhodnutí stěžovatele žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který žalobu zamítl rozsudkem ze dne 9. 4. 2021, č. j. 3 Af 4/2017-221 (dále jen „zamítavý rozsudek městského soudu“);
- proti zamítavému rozsudku městského soudu podal žalobce kasační stížnost, o níž rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 9. 9. 2021, č. j. 1 Afs 129/2021-63 tak, že zamítavý rozsudek městského soudu zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení;
- městský soud následně rozsudkem ze dne 29. 11. 2021, č. j. 3 Af 4/2017-312 (dále jen „zrušující rozsudek městského soudu“) rozhodnutí stěžovatele zrušil a věc vrátil stěžovateli k dalšímu řízení;
- stěžovatel vydal dne 8. 12. 2021 rozhodnutí č. j. 46583/21/5300-22443-712892, jímž čtyři dodatečné platební výměry zrušil a řízení v daném rozsahu zastavil, a rozhodnutí č. j. 46587/21/5300-22443-712892, jímž zbylé dva dodatečné platební výměry změnil² (dále jen „nová rozhodnutí stěžovatele“);
- proti zrušujícímu rozsudku městského soudu podal stěžovatel kasační stížnost dne 13. 12. 2021;

¹ Jednalo se o dodatečné platební výměry č. j. 34332/16/4200-12775-506413, č. j. 34335/16/4200-12775-506413, č. j. 34340/16/4200-12775-506413, č. j. 34342/16/4200-12775-506413, č. j. 34352/16/4200-12775-506413 a č. j. 34356/16/4200-12775-506413, jimiž Specializovaný finanční úřad doměřil společnosti VEMEX s. r. o., sídlem Na Zátorce 289/3, 160 00 Praha 6 (dále jen „vedlejší účastník“) DPH za zdaňovací období prosinec 2014 a leden 2015 až květen 2015 a stanovil jí povinnost uhradit související penále. Celková částka doměřené DPH činila 434 626 417 Kč.

² Dodatečné platební výměry č. j. 34332/16/4200-12775-506413, č. j. 34335/16/4200-12775-506413, č. j. 34340/16/4200-12775-506413 a č. j. 34342/16/4200-12775-506413, byly zrušeny rozhodnutím stěžovatele 1) ze dne 8. 12. 2021, č. j. 46583/21/5300-22443-712892 a řízení o nich bylo zastaveno. Téhož dne vydal stěžovatel 1) rozhodnutí č. j. 46587/21/5300-22443-712892, jímž změnil platební výměry ze dne 12. 2. 2016, č. j. 34352/16/4200-12775-506413 a č. j. 34356/16/4200-12775-506413 tak, že s ohledem na zrušující rozsudek městského soudu uznal vedlejším účastníkem uplatněný nárok na odpočet DPH za zdaňovací období měsíců duben a květen 2015 a daň vyměřil na základě podaného daňového přiznání.

- Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele odmítl napadeným usnesením z důvodu odpadnutí předmětu řízení.

[5] Nejvyšší správní soud v napadeném usnesení uvedl, že stěžovatel před vydáním meritorního rozhodnutí o kasační stížnosti přistoupil k vydání nových rozhodnutí, čímž v daném případě odpadl předmět řízení. Stěžovatel považuje uvedený právní závěr za nesprávný pro rozpor s relevantní právní úpravou a postup Nejvyššího správního soudu za rozporný s dosavadní soudní praxí.

[6] V dané věci je nesporné, že zrušujícím rozsudkem městského soudu byla věc vrácena zpět do odvolacího řízení, ve kterém byl stěžovatel vázán právním názorem městského soudu. Stěžovatel s ohledem na tuto skutečnost vydal po vrácení věci nová rozhodnutí. Současně však stěžovatel podal proti zrušujícímu rozsudku kasační stížnost s očekáváním, že Nejvyšší správní soud zruší zrušující rozsudek městského soudu. **Na uvedené procesní situaci není nic překvapivého, v praxi je zcela běžné, že tato situace nastává.** Ostatně v právní teorii se v minulosti pro tuto situaci vžil pojem „oživování mrtvol“. Tento pojem označuje situaci, kdy správní orgán vydal po zrušujícím rozsudku krajského soudu nové rozhodnutí, avšak v důsledku úspěšné kasační stížnosti došlo k „obživnutí“ zrušeného rozhodnutí³. V tomto ohledu lze také odkázat na komentář k daňovému řádu (viz LICHNOVSKÝ, O., ONDRÝSEK, R. a kolektiv: Daňový řád. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011), ve kterém se na stranách 559 až 560 uvádí, že úspěch stěžovatele před Nejvyšším správním soudem (v případě kasační stížnosti proti zrušujícímu rozsudku krajského soudu) často vedl k existenci dvou rozhodnutí.

[7] Dále je v nyní řešené věci podstatné, že se jedná o daňovou věc dle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“). Legislativní záměr pro případ výše popsané procesní situace přijal v rámci daňového řízení **§ 124a daňového řádu**, který stanoví: *„Dojde-li v řízení o kasační stížnosti ve správním soudnictví ke zrušení pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na jehož základě bylo správcem daně vydáno nové rozhodnutí ve věci v souladu s právním názorem krajského soudu, stává se toto rozhodnutí neúčinným dnem nabytí právní moci nového rozhodnutí krajského soudu, kterým je žaloba zamítnuta nebo ve kterém dojde ke změně právního názoru oproti zrušenému pravomocnému rozhodnutí krajského soudu.“*

[8] Citované ustanovení bylo do daňového řádu včleněno zákonem č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů (dále jen „zákon č. 458/2011 Sb.“), a to s účinností od 1. 1. 2015.

[9] Důvodová zpráva k zákonu č. 458/2011 Sb. ve vztahu k § 124a daňového řádu uvádí následující: *„Navržené ustanovení, zařazené systematicky do pasáže věnované vztahu ke správnímu soudnictví, má za cíl reagovat na možnou situaci, která nastane v případě, že dojde ke zrušení rozhodnutí správce daně na základě podané žaloby ve správním soudnictví. V takovém případě je ve smyslu § 78 soudního řádu správního věc vrácena k dalšímu řízení, přičemž správce daně je vázán právním názorem soudu vysloveným v rozhodnutí (rozsudku). **Brojí-li následně správce daně v rámci správního soudnictví proti tomuto rozsudku kasační stížností, není zde zaručen nárok na odkladný účinek, tudíž je zde z jeho strany povinnost konat, tzn. vydat nové rozhodnutí ve věci v souladu s názorem krajského soudu. Ne vždy se totiž jeví jako žádoucí, aby správce daně s vydáním nového rozhodnutí vyčkával (fakticky přerušil dané řízení⁴) až na výsledek řízení před Nejvyšším***

³ Viz článek Jana Pořízka: *Jak se Nejvyšší správní soud vypořádal s „oživými mrtvolami“*, ze dne 4. 8. 2015, dostupné zde <https://www.epravo.cz/top/clanky/jak-se-nejvyssi-spravni-soud-vyporadal-s-ozivlymi-mrtvolami-98595.html>, v němž je vývoj tohoto tématu přehledně popsán a v němž jsou uvedeny odkazy na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu.

⁴ V tomto ohledu stěžovatel považuje za nutné uvést, že daňový řád na rozdíl od zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, právní institut přerušení řízení nezná. S ohledem na § 262 daňového řádu se tato úprava plynoucí ze správního řádu na daňové řízení nepoužije.

správním soudem. V případě, že výsledkem kasace bude zrušení rozsudku krajského soudu, na základě něhož bylo zrušeno rozhodnutí správce daně a následně vydáno nové rozhodnutí ve věci, navrhuje se úprava, která zakládá neúčinnost tohoto nového rozhodnutí ve věci ex lege. Eliminuje se tak v praxi sporná otázka, jakou validitu toto rozhodnutí má a jakým způsobem je nutné jej zlikvidovat. Důvodem, pro který Nejvyšší správní soud ruší kasační stížností napadený rozsudek, může být nejen vadný právní názor krajského soudu na aplikaci hmotného či procesního práva v dané věci, ale též procesní pochybení krajského soudu, k němuž došlo v řízení před soudem, aniž by pak nové rozhodnutí soudu nutně vedlo k jinému výroku a k vyslovení jiného právního názoru, jímž soud váže správce daně v dalším řízení. K neúčinnosti (ex lege) rozhodnutí vydaného správcem daně tak dojde pouze v případech, kdy krajský soud, vázán právním názorem kasačního soudu, v novém rozsudku žalobu zamítne, popř. rozsudkem zrušujícím správní rozhodnutí zaváže správce daně právním názorem odchylným od předchozího právního názoru. Naopak v případě, kdy nové rozhodnutí krajského soudu dojde z meritorního hlediska ke stejnému právnímu závěru, neúčinnost rozhodnutí správce daně vydaného na základě původního rozsudku krajského soudu nenastane [zvýraznění doplněno stěžovatelem].“

[10] Z výše uvedené důvodové zprávy je tedy zřejmé, že zákonodárce přijal v daňových věcech takovou právní úpravu, díky které stěžovatel po zrušujícím rozsudku krajského soudu splní svou povinnost konat (tj. vydat nové rozhodnutí ve věci v souladu s právním názorem krajského soudu), a současně mu je zachována možnost brojit proti zrušujícímu rozsudku kasační stížností u Nejvyššího správního soudu. Z citované důvodové zprávy plyne jasný záměr zákonodárce umožnit stěžovateli vydat nové rozhodnutí ve věci i v průběhu řízení o jeho kasační stížnosti (srov. větu z výše citované důvodové zprávy, dle které se ne vždy „jeví jako žádoucí, aby správce daně s vydáním nového rozhodnutí vyčkával až na výsledek řízení před Nejvyšším správním soudem“). Citovaný § 124a daňového řádu pak stanoví, kdy se nové rozhodnutí správce daně, jež bylo vydáno v důsledku zrušujícího rozsudku krajského soudu, stane *ex lege* neúčinným. Zákonodárce tak přijal právní úpravu, jež řeší nežádoucí stav spočívající v existenci dvou rozhodnutí v témže řízení. **Předmětný úmysl zákonodárce by však postrádal smyslu, pokud by byl aprobován závěr Nejvyššího správního soudu, že vydáním nového rozhodnutí ve věci odpadá předmět řízení a kasační stížnost stěžovatele musí být odmítnuta.**

[11] Pro nyní posuzovanou věc je tedy podstatné, že z textu § 124a daňového řádu i z textu důvodové zprávy k zákonu č. 458/2011 Sb. plyne, že stěžovatel, jehož rozhodnutí bylo zrušeno krajským soudem, má mít možnost bránit se proti takovému rozhodnutí krajského soudu kasační stížností, resp. **domáhat se meritorního přezkumu své věci** u Nejvyššího správního soudu, aniž by hrozilo, že jeho kasační stížnost bude odmítnuta s odůvodněním, že ve věci odpadl předmět řízení z důvodu vydání nového rozhodnutí po zrušujícímu rozsudku krajského soudu. V tomto ohledu stěžovatel uvádí, že základní právo na soudní ochranu zahrnuje i právo účastníka soudního řízení na zákonem připuštěný přezkum soudních rozhodnutí soudem instančně nadřízeným, a to v případech stanovených zákonem i tam, kde má být přezkoumáno již pravomocné rozhodnutí (viz nálezn Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. III. ÚS 1237/15). **Nejvyšší správní soud vydáním napadeného rozhodnutí zasáhl do práva stěžovatele na soudní ochranu, jelikož v důsledku napadeného usnesení nebyla kasační stížnost stěžovatele meritorně přezkoumána**, ačkoliv postup Nejvyššího správního soudu je v rozporu s relevantní právní úpravou v daňovém řádu a soudní praxí Nejvyššího správního soudu.

[12] Postup stěžovatele, který po zrušujícímu rozsudku městského soudu vydal nová rozhodnutí a současně podal kasační stížnost, nebyl ze strany Nejvyššího správního soudu v minulosti zpochybněn, resp. Nejvyšší správní soud v minulosti několikrát i za této procesní situace přistoupil k meritornímu přezkumu kasační stížnosti stěžovatele (tj. neodmítl kasační

stížnost stěžovatele z důvodu odpadnutí předmětu řízení). Nejvyšší správní soud tudíž nyní napadeným usnesením popřel svou dosavadní soudní praxi.⁵

[13] Pokud 1. senát Nejvyššího správního soudu dospěl v napadeném usnesení k odlišným právním závěrům, na základě nichž se odchýlil od zavedené soudní praxe, byl povinen dle § 17 odst. 1 s. ř. s. předložit věc k rozhodnutí rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Pokud tak neučinil a ve věci sám rozhodl, pak zatížil řízení vadou nesprávně obsazeného soudu, jež v rovině ústavněprávní představuje **porušení ústavního práva na zákonného soudce**. V tomto ohledu lze odkázat na nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. IV. ÚS 690/21, jehož právní věta zní: „Mezi dílčí složky práva na zákonného soudce patří i povinnost senátu vrcholného soudu předložit věc jinému, zákonem předvídanému rozhodovacímu tělesu v případě, že dospěje k odlišnému právnímu názoru, než který byl soudem dosud zastáván“.

[14] Nejvyšší správní soud tedy nesplnil pro tak závažnou změnu soudní praxe procedurální podmínky, tj. nepředložil věc rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, a navíc pro tuto změnu nebyly dány ani materiální podmínky (tj. právní závěry, jež Nejvyšší správní soud ke změně soudní praxe vedly, jsou v rozporu s relevantní právní úpravou daňového řádu). V tomto ohledu odkazuje stěžovatel rovněž na nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2007, sp. zn. IV. ÚS 613/06: „Změna rozhodovací soudní praxe, zvláště jde-li o praxi nejvyšší soudní instance povolané i k sjednocování judikatury nižších soudů, je ovšem jevem ve své podstatě nežádoucím, neboť takovouto změnou zjevně je narušen jeden z principů demokratického právního státu, a to princip předvídatelnosti soudního rozhodování. To je prioritním důvodem, proč platná právní úprava předepisuje pro soudy nejvyšších instancí i pro Ústavní soud zvláštní a závazná pravidla přijímání rozhodnutí v situacích, kdy jimi má být jejich dosavadní judikatura překonána. Dokonce, i kdyby takovéto procedury nebyly pro uvedené případy pozitivním právem zakotveny, nic by to neměnilo na povinnosti soudů přistupovat ke změně judikatury nejen opatrně a zdrženlivě (tj. výlučně v nezbytných případech opodstatňujících překročení principu předvídatelnosti), ale též s důkladným odůvodněním takového postupu; jeho součástí nezbytně by mělo být přesvědčivé vysvětlení toho, proč, vzdor očekávání respektu k dosavadní rozhodovací praxi, bylo rozhodnuto jinak. [...] Odchýlením se od konstantní judikatury při nerespektování takto vymezených podmínek dojde k porušení práva na spravedlivý proces.“

[15] Dále je stěžovatel toho názoru, že pokud se chtěl 1. senát Nejvyššího správního soudu odchýlit od stávajících právních závěrů Nejvyššího správního soudu, měl být dán stěžovateli prostor k vyjádření. Vedlejší účastník totiž na nová rozhodnutí stěžovatele upozornil Nejvyšší správní soud ve svém vyjádření, které Nejvyšší správní soud stěžovateli přeposlal. Nejvyšší správní soud však stěžovateli nestanovil žádnou lhůtu k reakci na toto vyjádření, které bylo stěžovateli doručeno dne 16. 2. 2022. Nejvyšší správní soud bez dalšího konal a již dne 14. 3. 2022 vydal nyní napadené usnesení. **Takový postup Nejvyššího správního soudu je v rozporu s principem „rovnosti zbraní“**, tj. se zásadou, že účastníci soudního řízení musí stát před soudem v rovném postavení (viz čl. 96 odst. 1 Ústavy a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). V tomto ohledu je vhodné odkázat na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 Sb.: „Pro soudní řízení ve správním soudnictví je charakteristické, že správní orgány mají postavení žalovaného, tedy účastníka řízení. Jejich vlastní úkon (zde podání kasační stížnosti) nelze chápat jako vlastní

⁵ Stěžovatel poznamenává, že Nejvyšší správní soud meritorně přezkoumával kasační stížnosti stěžovatele bez ohledu na vydání nových rozhodnutí. Nejvyšší správní soud však v takových případech ve svých rozsudcích nehodnotil, proč existence nového rozhodnutí není překážkou pro řízení o kasační stížnosti. Jinými slovy Nejvyšší správní soud v takových případech neshledal neodstranitelnou překážku řízení. Je proto obtížné dohledat explicitní konstatování, že existence nového rozhodnutí v daňovém řízení není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti. Uvedené je však nutno dovodit implicitně z rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu. Srov. z recentní doby např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 2. 2022, č. j. 1 Afs 332/2021-61 (stěžovatel zdůrazňuje, že v citované věci navíc rozhodl **stejný senát** jako v napadeném usnesení), dále ze dne 4. 2. 2021, č. j. 7 Afs 209/2020-28, ze dne 25. 3. 2022, č. j. 5 Afs 115/2021-52, či ze dne 15. 12. 2021, č. j. 2 Afs 106/2021-100, kdy bylo o kasační stížnosti stěžovatele rozhodnuto meritorně, ač jím bylo vydáno nové rozhodnutí v důsledku zrušujícího rozsudku krajského soudu.

výkon pravomoci ve správním řízení, tedy aktivní činnost orgánu směřující k rozhodnutí o právech či povinnostech jeho účastníků, nýbrž jako uplatnění procesních práv účastníka v soudním řízení vůči soudu s předpokládanými účinky, stejně jako by takový úkon učinil kterýkoliv jiný účastník řízení. To vše v ústavním rámci daném čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tedy v prostředí rovného postavení všech účastníků řízení bez rozdílu."

[16] K porušení „principu rovnosti zbraní“ stěžovatel odkazuje rovněž na náleze ze dne 6. 6. 2019, sp. zn. IV. ÚS 3277/18, v němž Ústavní soud uvedl, že „[k]rajský soud nejen že nezdůvodnil, proč má být v dané věci rozhodováno odlišně od výkladu Nejvyššího soudu, zároveň však ani nedal možnost stěžovatelce, v jejíž neprospěch měnil výrok o nákladech řízení se k danému postupu jakkoli vyjádřit a případně argumentaci svědčící pro potřebu se od názoru Nejvyššího soudu v dané věci odchýlit, jakkoli rozporovat, čímž došlo k porušení čl. 38 odst. 2 Listiny.“ Shodně v nyní řešené věci nedal Nejvyšší správní soud stěžovateli prostor k adekvátní reakci, zvláště pak za situace, kdy natolik závažně změnil svou soudní praxi. Postup Nejvyššího správního soudu tedy porušil i **právo stěžovatele plynoucí z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.**

[17] Dále je stěžovatel toho názoru, že porušení zásady rovnosti lze shledat i ve skutečnosti, že procesní postup Nejvyššího správního soudu vedl k tomu, že stěžovateli, jenž má v řízení o kasační stížnosti postavení účastníka řízení shodně jako žalobce (viz výše citované závěry rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu v unesení ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 Sb.), se v důsledku plnění své povinnosti (vydání nového rozhodnutí) nedostalo meritorního posouzení jeho věci, ačkoliv vedlejší účastník po zamítavém rozsudku městského soudu podal kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu, kterou Nejvyšší správní soud meritorně posoudil a vyhověl jí. Z uvedeného tedy plyne, že Nejvyšší správní soud umožnil vedlejšímu účastníkovi využít mimořádného opravného prostředku, kterým kasační stížnosti bezesporu je, avšak kasační stížnost stěžovatele odmítl meritorně přezkoumat, ačkoliv ten svým chováním (vydáním nových rozhodnutí) neporušil žádnou povinnost.

[18] Jak totiž plyne z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006-49, stěžovatel byl vázán právním názorem městského soudu a byl povinen vydat rozhodnutí (pod hrozbou možného postupu při nečinnosti) a nevyčkávat na rozhodnutí o podané kasační stížnosti: „I. Zruší-li krajský soud rozhodnutí správního orgánu, je povinností správního orgánu pokračovat v řízení a řídit se přitom závazným právním názorem vyjádřeným v pravomocném soudním rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je ve věci podána kasační stížnost. II. I správní orgán může navrhnout při podání kasační stížnosti, aby jí byl přiznán odkladný účinek, a to ze stejných důvodů jako žalobce (§ 73 odst. 2 a 4, § 107 s. ř. s.). Samotné podání kasační stížnosti, není-li ze zákona spojeno s odkladným účinkem či nebyl-li vysloven soudním rozhodnutím, nemá však na plnění povinností správním orgánem žádný vliv. III. Nerespektuje-li správní orgán pravomocné soudní rozhodnutí a nepokračuje řádně v řízení, může se dle okolností jednat o nečinnost, proti níž se lze bránit podáním žaloby dle § 79 a násl. s. ř. s.“

[19] Postup Nejvyššího správního soudu, který napadeným usnesením změnil zavedenou soudní praxi, může mít na činnost stěžovatele zásadní dopad. Stěžovatel totiž v obdobných řízeních nebude „motivován“ k vydání nového rozhodnutí po zrušujícím rozsudku krajského soudu, dokud nebude v rámci řízení o jeho kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem vydáno meritorní rozhodnutí. Pokud by se totiž vydáním nového rozhodnutí snažil vyhnout případné nečinnosti, pak by se současně vystavoval riziku, že o jeho kasační stížnosti nebude meritorně rozhodnuto, jelikož Nejvyšší správní soud jeho kasační stížnost odmítne s ohledem na odpadnutí předmětu řízení. Pro jistotu stěžovatel opakuje, že řešením nastalé situace nemůže být přerušeno řízení, jelikož tento právní institut daňový řád nezná (viz poznámka pod čarou č. 4). Obdobně problematická je i žádost stěžovatele o odkladný účinek kasační stížnosti, která bývá zamítána s ohledem na neshledání závažného ohrožení veřejného

zájmu⁶. Podstatný pro nyní řešenou věc je závěr, že návrhu na odkladný účinek kasační stížnosti z důvodu rizika vzniku dvou protichůdných rozhodnutí finančních orgánů nelze vyhovět, a to právě v důsledku možné aplikace § 124a daňového řádu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2014, č. j. 5 Afs 124/2014-42).

[20] Pro úplnost se pak stěžovatel rozhodl odkázat na další rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, jež potvrzují závěry ohledně rozporu právních závěrů Nejvyššího správního soudu v nyní řešené věci s relevantní právní úpravou. Například v rozsudku ze dne 20. 12. 2018, č. j. 6 As 19/2018-35, Nejvyšší správní soud řešil otázku, zda i v **nedaňových** agendách lze aplikovat § 124a daňového řádu. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku konstatoval, že v jiných než daňových věcech je sice pro správní orgán umožněno domáhat se podáním kasační stížnosti nápravy, avšak v případě zrušení zrušujícího rozsudku a současného vydání nového rozhodnutí bude krajský soud v řízení o žalobě (tzv. v druhém kole) povinen napadené rozhodnutí znovu zrušit a věc již nevracet tomuto správnímu orgánu zpět k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud však zdůraznil, že tato situace neplatí pro oblast daňového řízení. V bodě 13 konstatoval, že „[u]stanovení § 124a daňového řádu platí pouze v daňových věcech a bez obdobné právní úpravy, tj. bez výslovné právní opory, nelze v jiných správních věcech shledat neúčinnost druhého správního rozhodnutí (rozhodnutí vydaného na základě zrušujícího rozsudku krajského soudu, který je pak sám následně zrušen Nejvyšším správním soudem).“ Jinými slovy v případě daňové věci je krajský soud povinen zohlednit v „druhém“ kole § 124a daňového řádu, na základě kterého se nové rozhodnutí stane *ex-lege* neúčinným a přistoupit k přezkumu prvního rozhodnutí.

[21] Stěžovatel je přesvědčen, že z citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu jednoznačně plyne možnost správního orgánu domoci se meritorního přezkumu zrušujícího rozsudku krajského soudu bez ohledu na skutečnost, zda bylo v řízení vydáno nové rozhodnutí či nikoliv. V případě daňového řízení je situace specifická tím, že krajský soud v „druhém“ kole posuzuje původní rozhodnutí, jelikož nové rozhodnutí se stane s ohledem na § 124a daňového řádu *ex-lege* neúčinným. **Aplikace § 124a daňového řádu však připadá v úvahu pouze tehdy, pokud nastane situace, kdy jsou ve vztahu k téže věci v témže řízení vydána dvě rozhodnutí, jež jsou platná a účinná** (tj. jedno obživlé rozhodnutí a nové rozhodnutí). Jinými slovy závěry vyslovené 6. senátem Nejvyššího správního soudu by byly naprosto irelevantní, pokud by byla kasační stížnost stěžovatele odmítnuta vždy, když by bylo vydáno nové rozhodnutí ve věci. Za takové situace by totiž nikdy nedošlo k existenci dvou rozhodnutí v témže řízení.

[22] Dále stěžovatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2019, č. j. 2 Afs 249/2017-66, v němž Nejvyšší správní soud uvedl, že „**nový § 124a daňového řádu se může vztahovat jen na situace, které vůbec mohou naplnit hypotézu právní normy v tomto ustanovení obsažené. Touto hypotézou je zrušení (v řízení o kasační stížnosti ve správním soudnictví, a jen v takovém řízení) takového pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na jehož základě bylo správcem daně vydáno nové rozhodnutí ve věci v souladu s právním názorem krajského soudu. Je-li naplněna hypotéza, uplatní se dispozice právní normy, již je neúčinnost nového rozhodnutí správce daně. Centrálním bodem § 124a daňového řádu je zrušující rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, neboť - jak jasně plyne z důvodové zprávy i z objektivního účelu § 124a daňového řádu patrného z jeho díkce – pravidlo chování obsažené v uvedeném ustanovení má za účel řešit „následky“ v podobě střetu staršího právního názoru krajského soudu a novějšího (a „správného“, neboť instituční nadřazeností vybaveného) právního názoru Nejvyššího správního soudu. Smyslem a účelem právní normy je zde tedy jakási částečná restituce do stavu před okamžikem, kdy se „nesprávný“ právní**

⁶ V praxi byl odkladný účinek kasační stížnosti stěžovatele přiznán pouze ve specifických případech, kdy hrozily nezvratné důsledky. V tomto ohledu lze odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2021, č. j. 2 Afs 106/2021-68, kterým byl zamítnut návrh stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, a to s podrobnou argumentací (body 9 a 10) a shrnutím předchozí judikatury, a dále usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2017, č. j. 4 Afs 140/2017-29 a ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Afs 21/2014-21.

názor krajského soudu projevil tím, že podle něho správce daně postupoval vydáním rozhodnutí založeného na tomto právním názoru. Na rozhodnutí, jež bylo vydáno na základě následně popřehného právního názoru, se má od okamžiku vydání rozhodnutí Nejvyššího správního soudu nahlížet tak, že nadále již nemá mít žádné právní účinky.“

[23] Stěžovatel ve vztahu k výše uvedenému závěru Nejvyššího správního soudu opět konstatuje, že citované právní závěry by byly naprosto nadbytečné a nepoužitelné, pokud by nebyla ani připuštěna možnost existence dvou rozhodnutí, tj. byl by aprobován nyní napadený postup Nejvyššího správního soudu, že v případě existence nového rozhodnutí je nutno kasační stížnost stěžovatele odmítnout pro odpadnutí předmětu řízení, tj. nedopustit možnost oživení „původního“ rozhodnutí.

[24] Dále stěžovatel poukazuje na skutečnost, že prejudikatura, na kterou Nejvyšší správní soud odkázal v napadeném rozhodnutí, nedopadá na procesní situaci, jež nastala v nyní řešené věci. V případě usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2016, č. j. 9 Ads 147/2015-24, došlo v průběhu soudního řízení **v jiném správním řízení** ke zrušení přezkoumávaného rozhodnutí správního orgánu⁷. V případě usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2018, č. j. 9 As 218/2018-72, ze dne 8. 6. 2017, č. j. 1 Afs 332/2016-39, a ze dne 26. 6. 2019, č. j. 8 Azs 4/2019-36, šlo o situace, kdy kasační stížnost podal žalobce (nikoliv správní orgán) proti zamítavému rozsudku krajského soudu a v průběhu řízení o kasační stížnosti žalobce došlo k odstranění rozhodnutí, ve vztahu k němuž byla kasační stížnost žalobce podána. Dále v rozsudku ze dne 12. 4. 2007, č. j. 7 Afs 143/2006-95, byla řešena situace, kdy ke zrušení napadených rozhodnutí došlo v přezkumném řízení (tj. opět v jiném řízení). Obdobně nevhodný je pak i odkaz Nejvyššího správního soudu na rozsudek ze dne 30. 6. 2014, č. j. 4 As 16/2014-65. Ani v jednom odkazovaném rozhodnutí tedy nebyla řešena procesní situace, která nastala v nyní řešené věci. Nejvyšší správní soud na věc aplikoval závěry, jež na nyní řešenou věc nedopadají.

[25] Stěžovatel považuje za vhodné dále zmínit, že po doručení napadeného usnesení informoval Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 17. 3. 2022 o tom, že napadené rozhodnutí je v rozporu s dosavadním přístupem Nejvyššího správního soudu a vyzval ho k nápravě (např. prostřednictvím opravného usnesení). Stěžovateli však bylo Nejvyšším správním soudem stručně sděleno (přípisem ze dne 5. 4. 2022), že „*obdobnou věcí se zabývá nyní Ústavní soud ve věci vedené pod sp. zn. II. ÚS 470/22.*“ I s ohledem na tuto reakci Nejvyššího správního soudu se stěžovatel rozhodl podat ústavní stížnost, ač si je vědom rizika jejího odmítnutí pro nedostatek aktivní legitimace stěžovatele (viz část III. této ústavní stížnosti).

[26] Stěžovatel tedy uzavírá, že Nejvyšší správní soud odmítnutím kasační stížnosti porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces, a to v několika aspektech:

- stěžovatel byl zbaven svého práva na přezkum zrušujícího rozsudku městského soudu Nejvyšším správním soudem vyplývajícím z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práva a svobod;
- bylo porušeno ústavní právo na zákonného soudce (z důvodu nepředložení věci rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu) vyplývajícím z čl. 38 odst. 1 Listiny základních práva a svobod;
- byl porušen princip rovnosti zbraní v soudním řízení (z důvodu odlišného nakládání s vedlejším účastníkem řízení a stěžovatelem) vyplývajícím z čl. 96 odst. 1 Ústavy České republiky a z čl. 37 odst. 3 Listiny základních práva a svobod;

⁷ Ostatně v předmětném usnesení Nejvyšší správní soud uvedl, že „[d]ošlo-li v projednávané věci ke zrušení dosud existujícího prvostupňového rozhodnutí v jiném řízení než v důsledku zrušujícího rozhodnutí krajského soudu, odpadl dosavadní předmět soudního přezkumu. Proto v tomto případě v důsledku postupu prvostupňového orgánu odpadly podmínky řízení a je dán důvod k odmítnutí návrhu (kasační stížnosti) de § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. [zvýraznění doplněno stěžovatelem]“.

- byl porušen čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (Nejvyšší správní soud neumožnil stěžovateli jakkoli vyjádřit se a případně argumentovat vůči postupu, jenž zakládá změnu stávající soudní praxe).

III. AKTIVNÍ LEGITIMACE STĚŽOVATELE

[27] V nyní řešené věci podává kasační stížnost stěžovatel, jenž je na základě zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, organizační složkou státu. Organizační složka státu je pak s ohledem na § 3 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o majetku České republiky“), oprávněna jménem státu jednat (srov. oprávnění vedoucího organizační složky státu činit právní úkony podle § 7 posledně citovaného zákona). Jednání vedoucího organizační složky státu je tak nutno v souladu s § 7 zákona o majetku České republiky hodnotit jako jednání státu samotného.

[28] Stěžovatel si je vědom skutečnosti, že ústavní stížnost je dle § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu oprávněna podat fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním zákonem.

[29] Ústavní soud dlouhodobě uvádí, že jestliže stát (resp. státní orgán za něj jednající) vystupuje jako nositel veřejné moci, není a z povahy věci ani nemůže být nositelem (subjektem) základních práv (viz např. bod 46 nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 20/15). Ústavní soud konstatoval, že v takových případech tedy stát nemůže být aktivně legitimován k podání ústavní stížnosti.

[30] V nyní řešené věci je však nutno přihlídnout ke skutečnosti, že ve správním soudnictví se nejedná o pokračování správního řízení, nýbrž o výraz ústavně zakotvené dělby moci. **Právo správního orgánu podat kasační stížnost proto nelze chápat jako vlastní výkon pravomoci ve správním řízení, nýbrž jako uplatnění procesních práv účastníka v soudním řízení vůči soudu s předpokládanými účinky, stejně jako by takový úkon učinil kterýkoliv jiný účastník řízení.** To vše v ústavním rámci daném čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tedy v prostředí rovného postavení všech účastníků řízení bez rozdílu.

[31] V tomto ohledu stěžovatel znovu odkazuje na výše citované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006-49, z něhož plyne, že „[p]ro soudní řízení ve správním soudnictví je charakteristické, že správní orgány mají postavení žalovaného, tedy účastníka řízení. Jejich vlastní úkon (zde podání kasační stížnosti) nelze chápat jako vlastní výkon pravomoci ve správním řízení, tedy aktivní činnost orgánu směřující k rozhodnutí o právech či povinnostech jeho účastníků, nýbrž jako uplatnění procesních práv účastníka v soudním řízení vůči soudu s předpokládanými účinky, stejně jako by takový úkon učinil kterýkoliv jiný účastník řízení. To vše v ústavním rámci daném čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, tedy v prostředí rovného postavení všech účastníků řízení bez rozdílu.“

[32] Jinými slovy stěžovatel v řízení před správními soudy nevykonává pravomoc, jež mu je svěřena ve správním řízení, nýbrž uplatňuje svá procesní práva, jako každý jiný účastník řízení. **Jako účastníku soudního řízení mu pak náleží právo na spravedlivý proces, a to ve všech jeho aspektech** (právo na přístup k soudu, právo na zákonného soudce, právo na rovnost zbraní atd.). Stěžovatel v řízení před správními soudy nebyl nositelem veřejné moci ve smyslu výše odkazovaného nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2016,

sp. zn. Pl. ÚS 20/15, resp. neměl v soudním řízení „vrchnostenské“ postavení, naopak byl účastníkem řízení jako kterýkoliv jiný účastník řízení.

[33] Ostatně Ústavní soud již v minulosti aktivní legitimaci státu jednajícího prostřednictvím jeho organizační složky shledal např. v nálezu ze dne 3. 10. 2001, sp. zn. II. ÚS 93/99. V této věci Ústavní soud konstatoval, že Česká republika, jež podala ústavní stížnost prostřednictvím Ministerstva financí, nevystupovala v dané věci jako nositel veřejné moci, nýbrž jako soukromá osoba, vlastník, při nakládání se svým majetkem. V dané věci Česká republika tvrdila taktéž zásah do svého práva na spravedlivý proces. V nyní řešené věci nelze odhlédnout od skutečnosti, že Odvolací finanční ředitelství zastupuje majetkové zájmy České republiky v daňové oblasti. V nyní řešené věci se navíc jednalo o podstatnou částku (konkrétně 434 626 417 Kč), jež si Česká republika v daňovém řízení nárokovala. Odvolací finanční ředitelství pak s ohledem na majetkový zájem České republiky podalo kasační stížnost, přičemž tento postup (tj. podání kasační stížnosti) nelze hodnotit jako pokračování správního řízení. V řízení před správními soudy mělo Odvolací finanční ředitelství (zastupující majetkový zájem státu) postavení běžného účastníka řízení, kterému však byl odepřen přístup k soudu. V tomto ohledu lze také poukázat na nález ze dne 6. 4. 2006, sp. zn. I. ÚS 182/05.

[34] Výše uvedené závěry ostatně Ústavní soud implicitně aplikoval v nálezu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. II. ÚS 264/09. V předmětném nálezu se sice Ústavní soud výslovně nezabýval otázkou aktivní legitimace stěžovatele (Ředitelství vodních cest České republiky), avšak ústavní stížnost této organizační složky státu posoudil meritorně, čímž implicitně potvrdil závěry stěžovatele uvedené výše. Ústavní stížnost Ředitelství vodních cest České republiky směřovala proti usnesení Nejvyššího správního soudu, jímž byla pro opožděnost odmítnuta kasační stížnost této organizační složky státu. Ústavní soud konstatoval, že Nejvyšší správní soud nepostupoval v souladu se zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, pokud kasační stížnost stěžovatele odmítl pro opožděnost za situace, kdy mu bylo doručeno krajským soudem neúplné rozhodnutí. Ústavní soud konstatoval, že postup Nejvyššího správního soudu zasáhl do práva stěžovatele na spravedlivý proces, konkrétně do práva domoci se ochrany svých práv u soudu garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Z uvedeného nálezu Ústavního soudu tedy plyne, že rovněž stěžovatel, jenž v řízení před správními soudy nevystupoval jako nositel veřejné moci, nýbrž byl účastníkem řízení, měl právo, aby jeho věc byla posouzena soudem.

[35] Závěry ohledně aktivní legitimace stěžovatele potvrzují ostatně i závěry uvedené v nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 130/19. V dané věci Ústavní soud posuzoval případ, kdy se fyzické osoby žalobou domáhaly na České republice finanční náhrady dle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů. Finanční náhrada měla být stanovena za nemovitosti, které již nebylo možno žalobcům vydat (odešli do emigrace a nemovitosti nabyly jiné osoby). Ústavní soud k otázce aktivní legitimace České republiky – Ministerstva financí konstatoval, že se jednalo o vztahy majetkoprávní, kdy Česká republika nevystupovala v rámci těchto sporů ve vrchnostenském postavení, nýbrž v postavení rovném. Proto shledal Ústavní soud podmínku aktivní legitimace za splněnou. Stěžovatel opakuje, že i v nyní řešené věci se jednalo o vztahy majetkoprávní, přičemž v následném soudním řízení již vrchnostenské postavení stěžovatel neměl a náležela mu stejná procesní práva jako jiným účastníkům řízení. Nabízí se otázka, proč by mělo být státu umožněno hájit své procesní zájmy v civilním řízení, ale nikoliv v řízení před správními soudy.

[36] Dále stěžovatel odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2019, sp. zn. V. ÚS 3277/18, ve kterém Ústavní soud v bodě 14. konstatoval následující: „Ačkoliv stát nemůže být nositelem všech základních práv, jsou mu některá základní práva přiznávána, a to především právo na spravedlivý proces, jakož i právo na ochranu vlastnictví.“ Ústavní soud v dané věci posuzoval případ, kdy stěžovatelka (Česká republika – Ministerstvo financí) byla žalovanou stranou v řízení před civilním soudem a rozporovala výši nákladů řízení. Spor

v původní věci se týkal odškodnění za nesprávný úřední postup dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád, dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“). Ústavní soud konstatoval, že stát má aktivní legitimaci pro podání ústavní stížnosti ve sporech týkajících se odškodnění za nesprávný úřední postup a Ústavní soud se stížnostmi věcně zabývá. Ostatně ve vztahu ke sporům týkajícím se náhrady škody dle zákona č. 82/1998 Sb. Ústavní soud v nálezu ze dne 2. 2. 2021, sp. zn. I. ÚS 3076/20 konstatoval, že stát má v soudním sporu o náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. rovnoprávné postavení s druhou stranou sporu a v pozici žalovaného nevykonává žádná vrchnostenská oprávnění. Současně však nelze odhlédnout od skutečnosti, že občanskému soudnímu řízení „předchází“ rozhodování Ministerstva financí o žádosti poškozeného dle zákona č. 82/1998 Sb., přičemž v tomto „předcházejícím“ řízení rozhodně nelze akceptovat závěr, že se Ministerstvo financí nachází v daném řízení v rovnoprávném postavení s poškozeným (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1612/09). Dle stěžovatele je nutno stejnou optikou nahlížet i na nyní řešenou věc, kdy v rámci daňového řízení sice stěžovatel zastává vrchnostenské postavení, avšak v následujícím řízení před správními soudy je v rovnoprávném postavení s druhou stranou sporu.

[37] Stěžovatel také poukazuje na skutečnost, že i řízení podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“), je řízením, kde se v určitých případech použije správní řád (srov. § 20 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb.). Povinné subjekty tak v řízeních podle zákona č. 106/1999 Sb. vystupují často jako nositelé veřejné moci, které rozhodují o tom, zda a za jakých podmínek požadovanou informaci poskytnou. Stěžovatel je toho názoru, že povinné orgány v případě řízení podle zákona č. 106/1999 Sb. mají vrchnostenské postavení. Přesto jsou povinné subjekty, které brojí ústavní stížnosti proti výsledku řízení ve správním soudnictví, aktivně legitimovány k podání ústavní stížnosti (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. I. ÚS 1667/21), ačkoliv se často může jednat o organizační složky státu.

[38] **Na závěr by stěžovatel chtěl zdůraznit, že se rozhodně nedomáhá obecného přiznání práva na přístup správních orgánů k Ústavnímu soudu pro porušení jakéhokoli ustanovení ústavního pořádku, či dokonce jen zákona. V tomto případě jde ale o zcela flagrantní a excesivní popření procesního ústavou garantovaného práva na přístup k soudu a práva na spravedlivý proces stěžovatele, který v řízení před Nejvyšším správním soudem vystupoval jako účastník řízení v rovnoprávném (nikoliv vrchnostenském) postavení ve vztahu k vedlejšímu účastníku řízení.**

[39] S ohledem na všechny výše uvedené argumenty je stěžovatel toho názoru, že mu v nyní řešené věci svědčí aktivní legitimace k podání ústavní stížnosti.

IV. NÁVRH VÝROKU

[40] Stěžovatelé navrhují Ústavnímu soudu, aby svým **nálezem zrušil** usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2022, č. j. 1 Afs 351/2021-94.

Mgr. Tomáš Rozehnal, Ph.D.
ředitel Odvolacího finančního ředitelství

Přílohy:

- usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2022, č. j. 1 Afs 351/2021-94
- přípis Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 4. 2022, č. j. 1 Afs 351/2021-100
- přípis Odvolacího finančního ředitelství ze dne 17. 3. 2022, č. j. 10620/22/5100-41451-711647
- nová rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 8. 12. 2021, č. j. 46583/21/5300-22443-712892 a č. j. 46587/21/5300-22443-712892
- zrušující rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2021 č. j. 3 Af 4/2017-312
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2021, č. j. 1 Afs 129/2021-63
- zamítavý rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2021, č. j. 3 Af 4/2017-221
- rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství ze dne 14. 11. 2016, č. j. 49250/16/5300-22443-711377

Elektronicky podepsáno
11.05.2022
Mgr. Tomáš Rozehnal Ph.D.
ředitel Odvolacího finančního
ředitelství